

8. Ковалев А. И. Системный подход к усовершенствованию процессов / А. И. Ковалев // НТЖ - Методы менеджмента качества. - 2009. - № 9. - 26 с.

9. Управління якістю / Електронна бібліотека Fiction Book [Електронний ресурс]. - Режим доступу : www.fictionbook.ru.

О. Момот, В. Акопова

QUALITY PRODUCTS – COMPETITIVE ADVANTAGE OF ENTERPRISES IN THE FIELD OF QUALITY MANAGEMENT

The article analyzes the quality of production as systemic element in promoting a product and production progress, their classification is presented. Different approaches to quality management are analyzed. The authors argue that assessing and influencing on parameters of quality, you can not only manage product quality but also improve it; measurement quality of production is the basis for developing appropriate control actions in system of total quality management.

Key words: *quality, production, performance, business process, enterprise.*

© О. Момот, В. Акопова

Надійшла до редакції 04.05.2010

УДК 330.341.1

ЗАСТОСУВАННЯ ДЕТЕРМІНОВАНОГО АНАЛІЗУ СИНЕРГЕТИЧНИХ ЕФЕКТІВ ВЗАЄМОДІЇ РЕСУРСНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

ОЛЕНА ОВЄЧКІНА,

кандидат економічних наук, доцент Технологічного інституту

Східноукраїнського національного університету ім. Вол. Даля (м. Сєвєродонецьк)

У статті пропонується та обґрунтовується матриця розрахунків синергетичних ефектів інтеграції ресурсних елементів/складових інноваційного потенціалу економічних систем із урахуванням трансформацій та етапів функціонування останніх. Матриця дозволяє поглибити дослідження процесів інтеграції і взаємодії ресурсних елементів, розробити комплекс проміжних показників оцінки ефектів синергії, знайти нові джерела синергетичних ефектів, які можуть виникнути в процесі інноваційної діяльності економічних суб'єктів.

Ключові слова: *інновації, ресурси, синергетичний ефект, детермінований аналіз, економічний суб'єкт.*

Постановка проблеми. Прискорення ринково-трансформаційних процесів в умовах поступового переходу вітчизняного господарства до моделі інтенсивного відтворення актуалізує проблему якісного ресурсного забезпечення інноваційного розвитку на всіх рівнях економічної діяльності країни.

Вивчення сутності та механізмів ресурсного забезпечення інноваційної діяльності, передусім підприємств як базового рівня організації економічної системи, безпосередньо спирається на оцінку практики їх господарювання як інноваційних економічних суб'єктів, тобто на результативність упровадження інновацій та прискорення інноваційних процесів на мікро-, мезо- та макрорівнях національної економічної системи; ефективність обраних моделей ресурсного забезпечення інноваційної діяльності та збільшення інноваційного потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У роботах вітчизняних та зарубіжних дослідників [наприклад, 1, с. 71-73; 2, с. 10-12] аналіз інноваційних процесів здебільшого стосується мікро- та макрорівнів національної економічної системи. У роботах [3, с. 57-65; 4, с. 11-17; 5, с. 26-28] розглянуті питання ресурсного забезпечення інноваційної діяльності підприємств та економіки в цілому, проаналізовано стратегії державного протекціонізму інновацій з позицій регіонального (мезо-) рівня національної економіки. Разом із тим, вирішення означених питань не здійснювалося в комплексі, через що проблема пошуку ефективної моделі ресурсного забезпечення інноваційного потенціалу будь-яких економічних суб'єктів не набула повного теоретичного висвітлення та практичного втілення. Нез'ясованим залишилося також питання про обґрун-

№ 3 (103) травень-червень 2010 р.

тування підходів до виділення спільних ефектів інноваційної діяльності економічних суб'єктів та уточнення механізмів їх отримання, які в працях вітчизняних і зарубіжних науковців зазвичай розглядаються в контексті дослідження можливостей використання якісно відмінних взаємозв'язків між елементами певної економічної системи в ході нарощування її потенціалів [6, с. 39; 7, с. 274-275; 8, с. 3-10].

З огляду на це, **метою** статті є обґрунтування та розробка моделі оцінки синергетичних ефектів взаємодії ресурсних елементів інноваційного потенціалу економічних систем на базі детермінованого аналізу.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- надання узагальненої характеристики ресурсних елементів інноваційного потенціалу економічних суб'єктів;

- визначення етапів функціонування останнього за видами трансформацій економічних суб'єктів та типами синергетичних ефектів;

- побудова матриці детермінованого аналізу синергетичних ефектів у процесі функціонування інноваційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу. У працях провідних вітчизняних та зарубіжних дослідників, присвячених проблемам формування й розвитку інноваційного потенціалу підприємств, регіонів, територіально-виробничих систем було визначено, що, по-перше, інноваційний потенціал економічних систем - це сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності [9, с. 6; 10, с. 4]; по-друге, це можливість здійснювати вперше чи відтворювати ефективні нововведення на підставі використання власних чи залучених ресурсів [2, с. 6]; по-третє, це не лише специфічна сукупність інноваційних ресурсів і механізм їх використання в певній економічній системі, але й інноваційна спрямованість господарських процесів [11, с. 12; 12, с. 132-135]. Узагальнюючи вищевказані визначення інноваційного потенціалу, слід зауважити, що його створення безпосередньо пов'язане з наявністю відповідних інноваційних ресурсів, використання яких має бути цілеспрямованим і певним чином організованим з метою задоволення інноваційних потреб підприємств, регіонів, суспільства в цілому.

У процесі дослідження особливостей взаємозв'язку ресурсних складових інноваційного потенціалу можна виділити рівні інтеграції його ресурсів у певні комплекси: елементний (перший) рівень інтеграції (трудові ресурси, матеріальні, інвестиційні, фінансові, інформаційні, техніко-технологічні); другий - рівень складових (інвестиційно-фінансова, інтелектуальна складові та складова матеріальних активів); та третій інтегральний рівень, коли формується науково-технічний потенціал, який створює умови для переходу інноваційного потенціалу на якісно новий рівень розвитку [13, с. 40-43; 14, с. 79-80; 15, с. 16; 16, с. 673-679]. Кожному рівню інтеграції відповідають власні ефекти взаємодії ресурсних елементів. Дослідження означених ефектів вимагає розв'язання таких проблем, як визначення етапів функціонування інноваційного потенціалу економічних суб'єктів; ідентифікація видів їх трансформацій та форм ресурсного забезпечення інноваційних потенціалів.

Однією з найважливіших особливостей функціонування інноваційного потенціалу економічних суб'єктів можна вважати їх зміни (трансформації). Ми згодні з виділеною в літературі ідеєю визначення видів кількісних, якісних, системних трансформацій, згідно з якою на етапі кількісних перетворень економічні

суб'єкти самостійно здійснюють підбір ресурсних елементів інноваційного потенціалу для створення власних інноваційних продуктів (атомістична модель ресурсного забезпечення інноваційного потенціалу з можливим накопичувальним ефектом) [17, с. 252-253]. У процесі якісних перетворень ресурсні складові інноваційного потенціалу економічних суб'єктів формуються за участю інших суб'єктів, які співпрацюють у межах логістичного ланцюжка з можливим трансфером здобутих інноваційних продуктів (логістична модель з появою кумулятивного (накопичувального) ефекту взаємодії спільних ресурсних складових).

Системні перетворення обумовлюють посилення накопичувального ефекту та появу чистого синергетичного ефекту (інтегральна модель). Системні трансформації передбачають використання переваг синергетичної взаємодії не лише ресурсів, але й самих інноваційних потенціалів економічних суб'єктів, що утворює "спільний" інноваційний потенціал для кожного з учасників системи [18, с. 11, 17-18; 19, с. 14-15; 20; 21; 22, с. 2-6; 23; 24, с. 14-20; 25]. Отже, види трансформацій економічних суб'єктів, що обумовлюють особливості етапів функціонування їх інноваційних потенціалів, втілюються у синергетичних ефектах, які при цьому спостерігаються.

Такі дослідження дозволяють виявити джерела виникнення ефектів взаємодії ресурсних складових інноваційних потенціалів будь-яких економічних суб'єктів (рис. 1): на етапі формування інноваційного потенціалу синергетичний ефект взаємодії ресурсних елементів проявляється в основному як кумулятивний ефект, який відповідає кількісним змінам економічних суб'єктів; на етапі адаптації, коли підсилюється вплив якісних трансформацій економічного суб'єкта на ресурсне забезпечення його інноваційного потенціалу, зростає чистий синергетичний ефект; на етапі розвитку інноваційного потенціалу внаслідок переважання системних трансформацій економічних суб'єктів може досягатися високий рівень чистого синергетичного ефекту.

Таким чином, за допомогою матриці (рис. 1) може бути ідентифікований етап функціонування інноваційного потенціалу кожного економічного суб'єкта під впливом їх трансформацій та визначений домінуючий тип синергетичного ефекту. Означені параметри матриці можуть бути використані в процесі розрахунків ефектів чистої та кумулятивної синергії. При цьому зауважимо, що в сучасній науковій літературі існує значна кількість моделей визначення величини синергетичного ефекту як різниці між детермінованим або дисконтованим економічним результатом спільного функціонування економічних суб'єктів та сумою відокремлених результатів [6, с. 39] їх господарської діяльності; як структурної кореляційної моделі економічного результату суб'єктів господарювання [7, с. 274-275]; як специфічних показників синергетичного ефекту, згрупованих за цілями проведення аналізу [8, с. 3-10], сферами виникнення синергії [26] або процесами, що її спричинили [18, с. 11, 17-21; 19, с. 14-15; 20] (із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу [26] та теорії нечітких множин [27]). Перелічені моделі розрахунків є вузькоспеціалізованими, тобто орієнтованими на конкретну ситуацію, що вивчається, та цілі здійснюваних досліджень. Отже, назріла потреба в розробці універсальної методики таких розрахунків, яка була би придатна для оцінок синергетичних ефектів, що виникають у процесі функціонування інноваційних потенціалів економічних суб'єктів різних рівнів організації. Матриця, що демонструє універсальну методику розрахунків, представлена на рис. 2.

Етап функціонування інноваційного потенціалу	Релевантні умови отримання синергетичного ефекту взаємодії елементів / складових інноваційного потенціалу						
	Загальний стан ресурсних елементів / складових	Інвестиційно-фінансова складова		Складова матеріальних активів		Інтелектуальна складова	
		інвестиційний елемент	фінансовий елемент	техніко-технологічний елемент	елемент матеріальних ресурсів	трудоий елемент	інформаційний елемент
Етап формування – переважають кількісні зміни, поява окремих ознак якісних і системних трансформацій	Низький рівень інтеграції ресурсних елементів	Низька інвестиційна привабливість економічних суб'єктів	Нестача власних фінансових ресурсів економічних суб'єктів	Низький рівень розвитку вітчизняних техніки і технологій	Низька ефективність використання матеріальних ресурсів	Відносно дешева робоча сила низької кваліфікації	Майже повна відсутність власних науково-технічних розробок
Етап адаптації – зменшення кількісних змін і здійснення здебільшого якісних трансформацій, незначна кількість системних трансформацій	Формування ресурсних складових на базі поєднання і взаємодії певних ресурсних елементів	Виділення інвестиційно-фінансового потенціалу з поступовим одночасним підвищенням власних фінансових можливостей економічних суб'єктів та їх інвестиційної привабливості		Виникнення потенціалу матеріальних активів – підвищення ефективності застосування матеріальних ресурсів на базі інвестиційно-фінансових передумов нарощування техніко-технологічного потенціалу		Створення інтелектуального потенціалу економічних суб'єктів із відповідним підвищенням кваліфікації та вартості робочої сили, зростанням її здатності до засвоєння та адаптації інновацій	
Етап розвитку – перехід до переважаючих системних трансформацій при обмежених проявах кількісних та якісних змін	Перехід до нового рівня взаємодії ресурсних складових	Формування науково-технічного потенціалу в результаті поєднання ефективного інвестиційно-фінансового потенціалу з продуктивним потенціалом матеріальних активів та дієздатним інтелектуальним потенціалом					

Рис 1 Виникнення джерел синергетичного ефекту взаємодії ресурсних складових за етапами інноваційного потенціалу економічних суб'єктів

Етап функціонування інноваційного потенціалу	Визначення синергетичного ефекту взаємодії елементів / складових інноваційного потенціалу економічних суб'єктів						
	Загальний стан ресурсних елементів і складових (з урахуванням трансформацій економічних суб'єктів)	Інвестиційно-фінансова складова		Складова матеріальних активів		Інтелектуальна складова	
		інвестиційний елемент	фінансовий елемент	техніко-технологічний елемент	елемент матеріальних ресурсів	трудовий елемент	інформаційний елемент
Формування	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{00} \quad 0(P_{інв0}; P_{фін0}; P_{тм0}; P_{мр0}; P_{тр0}; P_{інф0}); \\ & \Pi\Pi_{07} \quad 0(P_{інв1}; P_{фін1}; P_{тм1}; P_{мр1}; P_{тр1}; P_{інф1}); \\ & \Delta\Pi_{0якісн} \quad \Pi\Pi_{07} \quad 6 \quad \Pi\Pi_{ум0i} \\ & \Delta\Pi_{0сист} \quad \Pi\Pi_{10} \quad \Pi\Pi_{07} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум01} \quad 0(P_{інв1}) \\ & P_{фін0} \quad P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{0кільк}(\Delta P_{інв}) \\ & \Pi\Pi_{ум01} \quad \Pi\Pi_{00} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум02} \quad 0(P_{інв0}) \\ & P_{фін1} \quad P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{0кільк}(\Delta P_{фін}) \\ & \Pi\Pi_{ум02} \quad \Pi\Pi_{00} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум03} \quad 0(P_{інв0}) \\ & P_{фін0} \quad P_{тм1} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{0кільк}(\Delta P_{тм}) \\ & \Pi\Pi_{ум03} \quad \Pi\Pi_{00} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум04} \quad 0(P_{інв0}) \\ & P_{фін0} \quad P_{тм0} \quad P_{мр1} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{0кільк}(\Delta P_{мр}) \\ & \Pi\Pi_{ум04} \quad \Pi\Pi_{00} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум05} \quad 0(P_{інв0}) \\ & P_{фін0} \quad P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр1} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{0кільк}(\Delta P_{тр}) \\ & \Pi\Pi_{ум05} \quad \Pi\Pi_{00} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум06} \quad 0(P_{інв0}) \\ & P_{фін0} \quad P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф1}) \\ & \Delta\Pi_{0кільк}(\Delta P_{інф}) \\ & \Pi\Pi_{ум06} \quad \Pi\Pi_{00} \end{aligned} $
	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{10} \quad 1(P_{інвФ0} \quad P_{тм0} \quad \Pi\Pi_{16} \quad 1(P_{інв1} \quad P_{тм1} \\ & P_{мр0} \quad P_{тр0} \quad P_{інф0}) \quad P_{мр1} \quad P_{тр1} \quad P_{інф1}) \\ & \Delta\Pi_{1якісн} \quad \Pi\Pi_{16} \quad 5 \quad \Pi\Pi_{ум1i} \\ & \Delta\Pi_{1сист} \quad \Pi\Pi_{20} \quad \Pi\Pi_{16} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум11} \quad 1(P_{інвФ1} \quad P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{1кільк}(\Delta P_{інвФ}) \quad \Pi\Pi_{ум11} \quad \Pi\Pi_{10} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум12} \quad 1(P_{інвФ0}) \\ & P_{тм1} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{1кільк}(\Delta P_{тм}) \\ & \Pi\Pi_{ум12} \quad \Pi\Pi_{10} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум13} \quad 1(P_{інвФ0}) \\ & P_{тм0} \quad P_{мр1} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{1кільк}(\Delta P_{мр}) \\ & \Pi\Pi_{ум13} \quad \Pi\Pi_{10} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум14} \quad 1(P_{інвФ0}) \\ & P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр1} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{1кільк}(\Delta P_{тр}) \\ & \Pi\Pi_{ум14} \quad \Pi\Pi_{10} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум15} \quad 1(P_{інвФ0}) \\ & P_{тм0} \quad P_{мр0} \\ & P_{тр0} \quad P_{інф1}) \\ & \Delta\Pi_{1кільк}(\Delta P_{інф}) \\ & \Pi\Pi_{ум15} \quad \Pi\Pi_{10} \end{aligned} $	
Адаптація	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{20} \quad 2(P_{інвФ0}; P_{МА0}; P_{мр0}; P_{інф0}); \\ & \Pi\Pi_{25} \quad 2(P_{інвФ1}; P_{МА1}; P_{мр1}; P_{інф1}); \\ & \Delta\Pi_{2якісн} \quad \Pi\Pi_{25} \quad 4 \quad \Pi\Pi_{ум2i} \\ & \Delta\Pi_{2сист} \quad \Pi\Pi_{30} \quad \Pi\Pi_{25} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум21} \quad 2(P_{інвФ1} \quad P_{МА0} \\ & P_{мр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{2кільк}(\Delta P_{інвФ}) \quad \Pi\Pi_{ум21} \quad \Pi\Pi_{20} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум22} \quad 2(P_{інвФ0} \quad P_{МА1} \quad P_{мр0} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{2кільк}(\Delta P_{МА}) \quad \Pi\Pi_{ум22} \quad \Pi\Pi_{20} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум23} \quad 2(P_{інвФ0} \\ & P_{МА0} \quad P_{мр1} \quad P_{інф0}) \\ & \Delta\Pi_{2кільк}(\Delta P_{мр}) \\ & \Pi\Pi_{ум23} \quad \Pi\Pi_{20} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум24} \quad 2(P_{інвФ0} \\ & P_{МА0} \quad P_{мр0} \quad P_{інф1}) \\ & \Delta\Pi_{2кільк}(\Delta P_{інф}) \\ & \Pi\Pi_{ум24} \quad \Pi\Pi_{20} \end{aligned} $		
	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{30} \quad 3(P_{інвФ0}; P_{МА0}; P_{Інт0}); \\ & \Pi\Pi_{34} \quad 3(P_{інвФ1}; P_{МА1}; P_{Інт1}); \\ & \Delta\Pi_{3якісн} \quad \Pi\Pi_{34} \quad 3 \quad \Pi\Pi_{ум3i} \\ & \Delta\Pi_{3сист} \quad \Pi\Pi_{40} \quad \Pi\Pi_{34} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум31} \quad 3(P_{інвФ1} \quad P_{МА0} \quad P_{Інт0}) \\ & \Delta\Pi_{3кільк}(\Delta P_{інвФ}) \quad \Pi\Pi_{ум31} \quad \Pi\Pi_{30} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум32} \quad 3(P_{інвФ0} \quad P_{МА1} \quad P_{Інт0}) \\ & \Delta\Pi_{3кільк}(\Delta P_{МА}) \quad \Pi\Pi_{ум32} \quad \Pi\Pi_{30} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум33} \quad 3(P_{інвФ0} \quad P_{МА0} \quad P_{Інт1}) \\ & \Delta\Pi_{3кільк}(\Delta P_{Інт}) \quad \Pi\Pi_{ум33} \quad \Pi\Pi_{30} \end{aligned} $			
	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{40} \quad 4(P_{НТ0} \quad P_{МА0} \quad P_{Інт0}) \\ & \Pi\Pi_{44} \quad 4(P_{НТ1} \quad P_{МА1} \quad P_{Інт1}) \\ & \Delta\Pi_{4якісн} \quad \Pi\Pi_{44} \quad 3 \quad \Pi\Pi_{ум4i} \\ & \Delta\Pi_{4сист} \quad \Pi\Pi_{50} \quad \Pi\Pi_{44} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум41} \quad 4(P_{НТ1} \quad P_{МА0} \quad P_{Інт0}) \\ & \Delta\Pi_{4кільк}(\Delta P_{НТ}) \quad \Pi\Pi_{ум41} \quad \Pi\Pi_{40} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум42} \quad 4(P_{НТ0} \quad P_{МА1} \quad P_{Інт0}) \\ & \Delta\Pi_{4кільк}(\Delta P_{МА}) \quad \Pi\Pi_{ум42} \quad \Pi\Pi_{40} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум43} \quad 4(P_{НТ0} \quad P_{МА0} \quad P_{Інт1}) \\ & \Delta\Pi_{4кільк}(\Delta P_{Інт}) \quad \Pi\Pi_{ум43} \quad \Pi\Pi_{40} \end{aligned} $			
	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{50} \quad 5(P_{НТ0} \quad P_{Інт0}) \\ & \Pi\Pi_{53} \quad 5(P_{НТ1} \quad P_{Інт1}) \\ & \Delta\Pi_{5якісн} \quad \Pi\Pi_{53} \quad 2 \quad \Pi\Pi_{ум5i} \\ & \Delta\Pi_{5сист} \quad \Pi\Pi_{60} \quad \Pi\Pi_{53} \end{aligned} $	$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум51} \quad 5(P_{НТ1} \quad P_{Інт0}) \\ & \Delta\Pi_{5кільк}(\Delta P_{НТ}) \quad \Pi\Pi_{ум51} \quad \Pi\Pi_{50} \end{aligned} $		$ \begin{aligned} & \Pi\Pi_{ум52} \quad 5(P_{НТ0} \quad P_{Інт1}) \\ & \Delta\Pi_{5кільк}(\Delta P_{Інт}) \quad \Pi\Pi_{ум52} \quad \Pi\Pi_{50} \end{aligned} $			
Розвиток	$ \Pi\Pi_{60} \quad 6(P_{НТ0}) \quad \Delta\Pi_{6сист} \quad \Pi\Pi_{РК} \quad \Pi\Pi_{61} $	$ \Pi\Pi_{61} \quad 6(P_{НТ1}) \quad \Delta\Pi_{6кільк}(\Delta P_{НТ}) \quad \Delta\Pi_{6якісн} \quad \Pi\Pi_{61} \quad \Pi\Pi_{60} $					

Рис. . Визначення ефекту синергії на базі змін інноваційного потенціалу економічних суб'єктів.¹

Згідно з вищезгаданою методикою, на основі детермінованого аналізу розроблений комплекс універсальних формул розрахунків ступеня взаємодії ресурсних елементів/складових, який дозволяє провести відокремлену оцінку впливу на результуючий показник зміни кожного інноваційного ресурсу. Сумарна оцінка впливів взаємодії ресурсних елементів/складових інноваційного потенціалу економічних суб'єктів за умов кількісних трансформацій формує кумулятивний синергетичний ефект, який є домінуючим на етапі формування інноваційного потенціалу цих суб'єктів. Кількісні трансформації складають базу для подальших якісних і системних трансформацій, що створюють чистий синергетичний ефект. Слід також зауважити, що така методика дозволяє використовувати значну кількість моделей (аналітичних, економетричних тощо) визначення результуючого показника (у нашому випадку - зміни інноваційного потенціалу економічних суб'єктів під впливом різного ступеня взаємодії ресурсних складових). При цьому аналіз ефекту синергії можна здійснити за певними часовими інтервалами функціонування самого економічного суб'єкта в цілому.

Висновки і перспективи подальших досліджень

Збільшення інноваційного потенціалу економічних суб'єктів значною мірою залежить від етапів його функціонування, якості ресурсного забезпечення та трансформацій, що відбуваються із самими економічними суб'єктами. Запропонована в статті матриця визначення ефекту синергії дозволяє поглибити дослідження процесів інтеграції і взаємного впливу елементів (складових) ресурсного забезпечення інноваційного потенціалу будь-якого економічного суб'єкта; розробити комплекс проміжних показників оцінки ефектів синергії, чим значно підвищити результативність детермінованого аналізу в процесі виявлення й оцінки подібних інтегральних результатів. Подальші дослідження в цьому напрямі пов'язані з поглибленим вивченням нових джерел виникнення синергетичних ефектів у процесі господарської та, зокрема, інноваційної діяльності економічних суб'єктів, розробкою нових методик розрахунків ефектів синергії й методик оцінки їх спільної дії.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Туболець І. І. Інтенсивність інноваційних процесів у народному господарстві / І. І. Туболець // Економіка та держава. - 2006. - № 5 - С. 71-73.
 2. Фесенко І. А. Економічна оцінка інноваційного потенціалу вугледобувних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук.

ступеня канд. економ. наук : спец. 08.06.01 / І. А. Фесенко ; СНУ ім. В. Даля. - Луганськ, 2003. - 17 с.

3. Жилінська О. І. Розвиток інноваційної інфраструктури / О. І. Жилінська, Д. В. Чеберкус // Фінанси України. - 2005. - № 7 - С. 57-67.

4. Нетудихата К. Л. Інноваційні аспекти регіонального розвитку : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.01.01 / К. Л. Нетудихата ; Дніпропетровський дер. аграрний ун-т. - Дніпропетровськ, 2004. - 19 с.

5. Бутко М. Інноваційні імперативи регіонального розвитку в Україні / М. Бутко // Економіст. - 2006. - № 7 - С. 26-29.

6. Кемпбелл Э. Стратегический синергизм / Э. Кемпбелл, Л. Саммерс. - [2-е изд.]. - СПб. : Питер, 2004. - 416 с.

7. Дружинин А. В. Оценка синергетического эффекта в деятельности предприятия / А. В. Дружинин, О. А. Давыденко, Д. А. Нимков // Научно-технический сборник. - 2005. - № 68 - С. 272-276.

8. Хитра О. В. Синергізм спільних підприємств : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.05.01 / О. В. Хитра ; Технологічний університет Поділля (м. Хмельницький) МОН України. - Тернопіль, 2001. - 17 с.

9. Новікова І. В. Інноваційний потенціал підприємства: оцінка та фінансово-інвестиційне забезпечення розвитку (за матеріалами підприємств алмазно-інструментального виробництва України) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.06.01 / І. В. Новікова ; КНЕУ. - К., 2003. - 17 с.

10. Галушко Є. С. Підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу в умовах переходу до ринкових відносин (на прикладі промислових підприємств Донбасу) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. економ. наук : спец. 08.02.02 / Є. С. Галушко ; ІЕП НАНУ. - Донецьк, 1999. - 23 с.

11. Масалов А. Инновационный тип развития / А. Масалов // Журнал для акционеров. - 1999. - № 9 - С. 11-15.

12. Маркетинг інновацій та інновації в маркетингу : [монографія] / [за ред. д.е.н., професора С. М. Ілляшенка]. - Суми : Університетська книга, 2008. - 615 с.

13. Матросова Л. М. Управління розвитком інноваційного потенціалу регіонів у перехідній економіці України : [монографія] / Л. М. Матросова, О. А. Овечкіна, К. В. Іванова, Д. В. Солоха - Донецьк : Донбас, 2009. - 496 с.

14. Гончаров В. М. Інвестиційні ресурси та їх економічне регулювання : [монографія] / В. М. Гончаров, А. А. Навроцький, О. А. Коломійцев. - Донецьк : СГД Купріянов В. С., 2006. - 204 с.

15. Криворучко Н. Ю. Совершенствование государственного регулирования инновационной деятельности в промышленности : дис. на соиск. уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / Н. Ю. Криворучко ; Дальневосточная академия государственной службы. - Хабаровск, 2006. - 155 с.

16. Овечкіна О. А. Формування статичної й динамічної структури складових інноваційного потенціалу регіональних економічних систем / О. А. Овечкіна, К. В. Іванова // Економіка: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. - Дніпропетровськ : ДНУ, 2007. - Вип. 225. - Т. III. - С. 671-682.

17. Шипуліна Ю. С. Потенціал інноваційного розвитку регіону: сутність, структура, підходи до оцінки / Ю. С. Шипуліна, В. І. Тарановський // Механізм регулювання економіки. - 2009. - № 3. - Т. 2. - С. 250-261.

18. Шарова Е. А. Оценка экономической эффективности предпринимательских объединений в рыбохозяйственном комплексе: синергетический подход (на примере предприятий рыбохозяйственного комплекса Приморского края) : автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / Е. А. Шарова ; ДФ ФГОУ ВПО "АГТУ". - Астрахань, 2007. - 24 с.

19. Жукова Н. Ю. Совершенствование методики оценки экономической эффективности трансформации регионов : автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05 / Н. Ю. Жукова ; ГОУ ВПО "Удмуртский государственный Университет" - Пермь, 2006. - 28 с.

20. Кулагина Н. А. Экономическая сущность интеграции и оценка эффективности интегрированных структур / Н. А. Кулагина

на, И. В. Кулагин [Электронный ресурс]. - Режим доступа : conf.bstu.ru/conf/docs/0044/0831.doc.

21. Способы учёта синергического эффекта [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.h06.ru/uchet.html>.

22. Галлямова Э. Г. Создание синергических преимуществ диверсифицированных компаний / Э. Г. Галлямова // Государственное управление [Электронный вестник]. - 2007. - № 11 - С. 1-6.

23. Оценка эффективности интеграции предприятий: инвестиционный аспект [Электронный ресурс]. - Режим доступа : http://bankrabort.com/work/work_18790.html?similar=1.

24. Соков М. В. Система оценки эффективности программ реструктуризации промышленного предприятия : автореф. дис. на соиск. уч. степени канд. экон. наук : спец. 08.00.05, 08.00.10 / М. В. Соков ; Ивановский государственный университет. - Иваново, 2006. - 25 с.

25. Лысенко О. В. Применение методики оценки синергического эффекта для определения эффективности образования интегрированных промышленных объединений / О. В. Лысенко [Электронный ресурс]. - Режим доступа : <http://www.anrb.ru/isei/cf2004/d776.htm>.

26. Маленков Ю. А. О необходимости применения новых инструментов стратегического управления инвестициями / Ю. А. Маленков [Электронный ресурс]. - Режим доступа : www.icie.ru/netcat_files/Image/malenkov.doc.

27. Ситницький М. В. Синергізм в системі управління стратегічною гнучкістю підприємства / М. В. Ситницький [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.rusnauka.com/ONG/Economics/10_sitnic_kiy%20m.v..doc.htm.

О. Ovechkina

APPLICATION OF DETERMINISTIC ANALYSIS OF SYNERGISTIC INTERACTION EFFECTS OF RESOURCE ELEMENTS OF INNOVATION POTENTIAL OF ECONOMIC SYSTEMS

The article suggests and substantiates the calculations matrix of synergies effects of integration resource elements/components of the innovation potential in economic systems and taking into account the transformation and stage of its operation. Matrix makes possible to deepen study of processes of integration and mutual influence of resource elements, to develop complex of intermediate range data for estimate synergy effects, to find new sources of synergy effects that may arise in the process of innovation and economic processing of subjects.

Ключові слова: innovation, resources, synergies, deterministic analysis, the economic entity.

© О. Овечкіна

Надійшла до редакції 04.05.2010

УДК 368.91:369.234.26

НАКОПИЧУВАЛЬНЕ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ ЯК КОНКУРЕНТНОЗДАТНА АЛЬТЕРНАТИВА НЕДЕРЖАВНОМУ ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЮ

ОЛЕНА ПАПАЗОВА,

кандидат економічних наук, доцент Донецького державного університету управління

ВАЛЕНТИНА МАНАКІНА,

менеджер з інвестицій фінансово-консультаційної компанії "Родинні інвестиції"

У статті проаналізовано проблеми пенсійного забезпечення та динаміку формування ринку страхування життя в Україні, показники діяльності страхових лайфових компаній, розкриті проблеми, пов'язані з розвитком страхування життя як одного з перспективних шляхів упровадження недержавного пенсійного забезпечення.

Ключові слова: страхування життя, пенсійне забезпечення, недержавне пенсійне забезпечення, впровадження, удосконалення.

Постановка проблеми. Ми живемо в динамічно-му світі, у якому нас оточує не тільки приємна буденність, але й маса всіляких подій, ризикованих для нашого здоров'я або життя. І навіть придбавши стра-

ховий поліс, ми не можемо протистояти долі, але можемо в цьому випадку подбати про наших близьких, уберегти їх від убогості й приниження.

Також рано чи пізно настає момент, коли ми підхо-

№ 3 (103) травень-червень 2010 р.